

Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για την Κυβερνοασφάλεια

Ζήτημα 1/2: Ελευθερία & (Κυβερνο)Ασφάλεια

Metron Analysis, Απρίλιος 2023

Πανελλαδική Έρευνα για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο

«Οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν ότι τόσο η ελευθερία όσο και η ασφάλεια είναι σημαντικές, αλλά αν έπρεπε να διαλέξετε μεταξύ τους, ποια θα θεωρούσατε σημαντικότερη?» (40-60%)

Ούτε η απόλυτη ασφάλεια, ούτε η απόλυτη ελευθερία υπάρχουν ως κοινωνικά εννοιολογικά μεγέθη. Η απόδοσή τους γίνεται μόνο σε συγκεκριμένο κοινωνικό συμφραζόμενο. Γίνεται πάντοτε συγκριτικά, άρα σχετικά. Άλλωστε, πρόκειται για δύο δικαιώματα «σταθερού αθροίσματος».

Στο Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ζεύγμα των εκ πρώτης όψεως ανταγωνιστικών αυτών δικαιωμάτων εμφανίζεται με ρηματική λιτότητα: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την (κυβερνο)ασφάλεια». Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου απαιτεί την κατοχύρωση της προσωπικής (κυβερνο)ασφάλειας του πολίτη όταν απειλείται η ελευθερία του από την κρατική εξουσία. Συνεπώς, η απόλαυση της προσωπικής ελευθερίας εξασφαλίζεται μέσω της προσωπικής (κυβερνο)ασφάλειας.

Το ελληνικό Σύνταγμα δεν προβαίνει σε αξιολογική ιεράρχηση των δικαιωμάτων μεταξύ τους ή με τα άλλα συνταγματικά έννομα αγαθά. Σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ δύο ή περισσότερων δικαιωμάτων ή έννομων αγαθών δεν κατισχύει το ένα του άλλου, ώστε η εφαρμογή του ενός να οδηγήσει στον αποκλεισμό του άλλου. Αντιθέτως, επιδιώκεται εκτίμηση της έμπρακτης εφαρμογής και δίνεται «προβάδισμα» στο ένα δικαίωμα χωρίς να θίγεται ο πυρήνας του άλλου. Επιδιώκεται η πρακτική εναρμόνιση και η εφαρμογή στο μέγιστο δυνατό βαθμό των αντικρουόμενων, αλλά ισόκυρων, δικαιωμάτων. Συνεπώς, δεν υπάρχει εξορισμού ιεραρχική σχέση μεταξύ δικαιωμάτων. Τυχόν συγκρούσεις μεταξύ τους δεν επιλύονται με την επιλογή του ενός ή του άλλου, ως εκ των προτέρων υπέρτερου.

Ελευθερία και (Κυβερνο)Ασφάλεια αποτελούν δικαιώματα «σταθερού αθροίσματος». Η ενίσχυση του ενός αποβαίνει σε περιορισμό του άλλου. Το μείζον είναι, συνεπώς, ότι η πρακτική εναρμόνισή τους στο κοινωνικό επίπεδο αποτελεί θεμέλιο λίθο για την πορεία μας προς μια «Κοινωνία Κυβερνοασφάλειας», αντί ενός «Κράτους Κυβερνοασφάλειας».

Δημήτρης Α. Γκρίτζαλης

Καθηγητής Κυβερνοασφάλειας

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης για την Κυβερνοασφάλεια

Ζήτημα 2/2: Έλλειψη δεξιοτήτων στην Κυβερνοασφάλεια

Metron Analysis, Δεκέμβριος 2023

Πανελλαδική Έρευνα B2B για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο

Στην έρευνα δεν τέθηκε ερώτημα σχετικά με την επάρκεια δεξιοτήτων στην Κυβερνοασφάλεια.

Η κυβερνοασφάλεια δεν μπορεί να κατοχυρωθεί χωρίς το πιο πολύτιμο στοιχείο της, τους ανθρώπους. Χρειαζόμαστε, επειγόντως, επαγγελματίες με δεξιότητες και ικανότητες για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την αποτροπή και την υπεράσπιση της Κοινωνίας από κυβερνοεπιθέσεις και για τη διασφάλιση της ψηφιακής ανθεκτικότητάς της. Η έλλειψη ταλέντων στον τομέα της Κυβερνοασφάλειας υποσιτίζει την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, διότι αυτές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την αξιοποίηση στρατηγικών ψηφιακών τεχνολογιών (π.χ. AI, 5G+, Cloud).

Συνεπώς, η ασφάλεια και η ανταγωνιστικότητα εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό από την ύπαρξη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού στον τομέα της Κυβερνοασφάλειας. Η Ε.Ε. αντιμετωπίζει πολύ σημαντική έλλειψη ειδικευμένων επαγγελματιών Κυβερνοασφάλειας. Η έλλειψη αυτή κυμάνθηκε (2022) μεταξύ 260-500.000, ενώ οι συνολικές ανάγκες σε εργατικό δυναμικό στον τομέα αυτόν εκτιμήθηκαν σε 883.000 άτομα. Πρόκειται για μια εμφανώς χαοτική αναντιστοιχία μεταξύ διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού και δυναμικού που απαιτείται από την Αγορά εργασίας.

Περαιτέρω, το εργατικό δυναμικό στον τομέα της Κυβερνοασφάλειας πάσχει από τη λαθεμένη «αμιγώς τεχνική» εικόνα του. Έτσι, ο τομέας αυτός εξακολουθεί να αδυνατεί να προσελκύσει γυναίκες, οι οποίες σήμερα ανέρχονται στο 20% των απόφοιτων Κυβερνοασφάλειας και στο 19% των ειδικών ΤΠΕ. Στη χώρα μας, από τα 5 πανεπιστήμια (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος) που προσφέρουν προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών στην Κυβερνοασφάλεια αποφοίτησαν μεταξύ 2021-23 συνολικά 553 εξειδικευμένοι επιστήμονες (50% από ΟΠΑ και ΠΑΠΕΙ). Από τους απόφοιτους αυτούς, μόνο το 23% είναι γυναίκες.

Από την πλευρά της ζήτησης, στη χώρα μας δεν υπάρχουν ούτε ποσοτικά στοιχεία (πχ. πλήθος κενών θέσεων στην Κυβερνοασφάλεια), ούτε ποιοτικά στοιχεία (πχ. περαιτέρω εξειδίκευση κενών θέσεων) σχετικά με τη ζήτηση ειδικών σε Κυβερνοασφάλεια. Η πρόσφατη πρωτοβουλία της Ε.Ε. για την ίδρυση «Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Δεξιοτήτων Κυβερνοασφάλειας» είναι αναμφίβολα εύστοχη. Όμως, αργήσαμε πολύ και πρέπει να σπεύσουμε!

Δημήτρης Α. Γκρίτζαλης

Καθηγητής Κυβερνοασφάλειας

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών